

§ 418

**Kaupunkiympäristölautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle
valtuutettu Petra Malinin ym. talousarvioaloitteesta, uusien ja pe-
ruskorjattavien päiväkotitilojen lapsikohtaisen tilamitoituksen nos-
tamisesta**

HEL 2019-003287 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaupunkiympäristön toimiala toteuttaa päiväkotien tilahankkeita jatkuvana prosessina yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa yhteistyössä määriteltyjen palvelutilaverkon linjausten mukaisesti.

Päiväkotien tilankäytön osalta ei ole laissa sitovia pinta-alanormeja mitoitukseen liittyen. Rakennustiedon julkaisemassa RT-kortissa 96-11003 on kuitenkin päiväkotien suunnitteluohjeita ja lisäksi Helsingissä on laadittu päiväkotien tilasuunnitteluohje, jossa on oppimisympäristöön sekä tilojen joustavaan ja taloudelliseen suunnitteluun liittyvää ohjeistusta. Ohjeistuksessa painotetaan pinta-alasuureiden sijaan toiminnallisia vaikutuksia, viihtyvyyttä, varustelua ja kalustamista sekä ulkotiloja. Lisäksi kaupunkiympäristön toimiala on omassa toiminnassaan painottanut talousarviossa määriteltyjen periaatteiden mukaisesti tilojen kuntoa, turvallisuutta ja terveellisyyttä sekä ketteryyttä erityisesti kiireellisissä lisä- ja väistötilatarpeissa.

Tilasuunnittelussa pinta-alaa arvioidaan erilaisilla neliömääreillä, joista yleisimpiä ovat brutto-, huoneisto- ja hyötyala. Helsingissä päiväkotien suunnitteluohjeessa 10 m² bruttoalaa (brm²) tuottaa noin 8 m² huoneistoalaa (htm²), ja edelleen noin 6 m² hyötyalaa (hym²), jolla tarkoitetaan lasten käytössä olevia toimintatiloja ilman henkilöstö-, huolto- ja liikennetiloja. Pinta-alaan liittyvä ohjeistus perustuu Helsingissä vuoden 2014 talousarvion hyväksymisen yhteydessä kaupunginvaltuuston päätökseen, jossa todetaan, että tarkastetaan varhaiskasvatuksen aiempaa lapsikohtaista tilavaatimusta 9 htm²:stä 8 htm²:iin uusissa tiloissa ja niissä olemassa olevissa tiloissa, joissa se on toiminnallisesti mahdollista. Ohjeistus on selkeä ja on toiminut hyvin selkiyttäen tavoitteenasettelua esimerkiksi tarvekuvauksissa.

Seuraavan viiden vuoden aikana talonrakentamisohjelmassa on 35 kpl yli 1,0 miljoonan euron suuruista ja aloitettavaksi ohjelmoitua investointihanketta, joiden arvo on yhteensä noin 245 miljoonaa euroa, ja joiden

huoneistoala on yhteensä noin 45 000 htm² (huoneistoneliötä). Suurin osa näistä on korvaavia uudisrakennushankkeita ja vain muutama puhdas perusparannushanke. Lisäksi lähivuosille on ohjelmoitu noin 30 kpl yhteensä noin 35 000 htm² vuokra- ja osakehanketta, joista noin puolet kiireellisesti toteuttavia paviljonkihankkeita. Esimerkiksi tämän yhteensä noin 80 000 htm² hankekokonaisuuden pinta-alan väljentäminen ehdotetulla tavalla kasvattaisi huoneistoalaa noin 10 000 htm² ja investointimäärärahan tarvetta noin 50 miljoonalla eurolla sekä tilaajan resurssitarvetta noin 30 henkilötyövuodella. Koko varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen käytössä olevan tilakannan kasvattaminen samassa suhteessa kasvattaisi em. luvut yli kaksinkertaisiksi.

Koska suoria lakiin tai asetukseen perustuvia päiväkotien suunnittelua ohjaavia määräyksiä on vähän, ohjeistukseen sisältyy viranomaisvalvonnassa laeista ja asetuksista johdettuja ja sovittuja tilakohtaisia minimivaatimuksia esimerkiksi ilmanvaihdolle ja käyttäjäkohtaisten wc-tilojen määrälle. Pelkkä väljyyden kasvattaminen pinta-alan kautta ei välttämättä lisää asiakaspaikkojen määrää, ellei samalla kasvateta ilmanvaihtojärjestelmän kapasiteettia tai kalliiden märkätilojen määrää. Tämän vuoksi linjausten muuttamisen vaikutukset investointimäärärahojen suuruuteen ja sitä kautta hankkeiden aikatauluihin ja resursointiin voivat olla edellä esitettyä suuremmat.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen käytössä oleva tilakanta on noin 0,25 miljoonaa m². Tästä noin 3/4 on kaupungin suorassa omistuksessa. Huoneistoala jaettuna lasta kohden on yli 9 htm², mutta lukua arvioitaessa tulee ottaa huomioon, että luku on keskiarvo sisältäen myös korjauksessa olevia tiloja ja vaihtelee alueittain Helsingissä.

Palvelutilojen brutto-, huoneisto- ja hyötyaloja sekä myös tilavuutta seurataan säännöllisesti arvioitaessa tilojen käyttöä ja toiminnallisuutta, tilakantaa, kustannuksia ja korjausvelkaa. Asiakaskohtaisia tietoja tarvitaan myös kuntien välisissä vertailuissa.

Päiväkotien toiminnallisuutta tulisi arvioida laajemmin kuin vain pinta-alan perusteella. Esimerkiksi suunnittelussa tulisi maksimimitoituksen sijaan käyttää ohjaavana tekijänä lepo huoneiden, pienryhmätilojen jne. todellista käyttöä, jotta voidaan varmistaa oikeat ilmamäärät oikeaan paikkaan ja oikeaan aikaan. Ylimittaminen voi johtaa kapasiteettinsa alarajalla huonosti toimivaan ilmanvaihtojärjestelmään. Päiväkotien toiminnassa myös hyvin suunnitellulla pihalla on suuri merkitys. Pihan toteuttamiskustannukset saattavat olla jopa 10 % kokonaiskustannuksesta.

27.08.2019

7.8.2019 julkaistun Helsingin tuoreimman väestöennusteen 2019 – 2050 mukaan jopa nopeimmalla kasvuennusteella varhaiskasvatuseräikäisten määrä Helsingissä vuonna 2025 pienenee noin 2 600:lla viime vuoden väestöennusteen luvusta 42 600. Tällä hetkellä varhaiskasvatuseräikäisten määrä on noin 39 500, josta noin 2/3 on Helsingin päivähoiton piirissä. Jos nyt investointiohjelmassa sekä osake- ja vuokrahankelistalla olevat hankkeet toteutetaan, ja väestöennuste 2019 – 2050 toteutuu nopeimman kasvuennusteen mukaan, väljyys kasvaa noin 0,5 htm² lasta kohden.

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa, että asiakaskohtaisen käytössä olevan pinta-alan seuraaminen on tärkeää, mutta tilojen toimivuutta, turvallisuutta ja terveellisyttä tulee arvioida kokonaisvaltaisesti. Asiakaskohtaisen pinta-alan seuraaminen on tärkeää, jotta tilakannan väljyys riittää tuleviin lisä- ja väistötilatarpeisiin siten, että kiireellisiin ja lyhyellä tähtämellä kalliisiin siirrettäviin tilaelementtiratkaisuihin jouduttaisiin turvautumaan mahdollisimman harvoin. Väljyyden kasvattaminen vaikuttaa toiminnallisuuden lisäksi merkittäväällä tavalla myös investointimäärärahoihin ja hankkeiden priorisointiin.

Kaupunkiympäristön toimiala toteuttaa päiväkotien tilahankkeet yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa määriteltävien linjausten mukaisesti. Tilat täyttävät jo nykyisen ohjeistuksen mukaan toiminnallisuudelle, pedagogiikalle, turvallisuudelle sekä terveellisyydelle määritellyt vaatimukset. Lautakunta pitää tärkeänä, että tasapuolisen palvelun takaamiseksi eri alueilla jatketaan perusrakennusten ja korvaavien uudisrakennusinvestointien edistämistä, palvelutilaverkon kehittämistä sekä viranomaisyhteistyön kehittämistä nykyisten linjausten pohjalta yhteistyössä siten, että tilakannan väljyys riittää joustavasti myös tuleviin väistö- ja lisätilatarpeisiin.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Jarmo Raveala, yksikön päällikkö, puhelin: 310 23466
jarmo.raveala(a)hel.fi

Liitteet

1 Talousarvioaloite 13032019 Malin Petra

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Talousarvioaloite

Valtuutettu Petra Malin ja 7 muuta valtuutettua ovat tehneet 13.3.2019 seuraavan talousarvioaloitteen:

"Aloite uusien ja peruskorjattavien päiväkotitilojen lapsikohtaisen tilamitoituksen nostamisesta

Helsingissä on uusia päiväkoteja rakennettaessa noudatettu tilamitoitusta 8 m²/lapsi tilapaikkaa kohden. Samaan aikaan uusissa päiväkohteissa olevien lasten vanhemmat ovat viestineet tilanahtaudesta ja siitä, että tilat eivät ole pedagogisesti tarkoituksenmukaisessa käytössä. Esimerkiksi jotkut lapsiryhmät ovat toimineet suurimman osan päivästä päiväkodin eteistilassa, ruokailuja ja päiväunia myöten.

Suurien lapsimäärien on myös koettu lisäävän meluhaittoja. Päiväkotien keskimääräinen melutaso on 90 dB ja tämä ylittää melutason (85 db), jolle altistuminen kahdeksan tunnin ajan päivittäin aiheuttaa kuulovaurion riskin (HS 11.3.2019).

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että varhaiskasvatuksen uusien ja merkittävästi peruskorjattavien tilojen osalta nostetaan lapsikohtaista tilamitoitusta lukuun 9 m²/lapsi ja että tilamitoitukseen ei lasketa mukaan eteisiä, varastoja ja henkilökunnan taukotiloja, ja tätä varten varataan budjettiin liittävät varat."

Lausuntopyyntö

Kaupunginhallitus on pyytänyt kaupunkiympäristölautakunnan lausuntoa 28.8.2019 mennessä.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Jarmo Raveala, yksikön päällikkö, puhelin: 310 23466
jarmo.raveala(a)hel.fi

Liitteet

1 Talousarvioaloite 13032019 Malin Petra

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

27.08.2019

Asia/17

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 20.08.2019 § 390

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 13.08.2019 § 235